

Urski 100 vuotta omana kokemuksena

Saavuvin Mikkeliin ja heti bussiasemalla tapasin myös fb-ystäväni pallotaituri **Ronkaisen Antin**, jonka kanssa päivitimme hiihtokilometrit ja vammatilanteen. Reilu tuhat kilometriä oli kuulemma tullut täyteen, vaikka lumitilanne oli mitä oli Mikkeliissäkin. Naprapatian tohtori, joka usein kävi kesken päivän hiihtolenkillä, arveli kykenevänsä pelaamaan, vaikka ei ole vuosikausiin uskaltanutkaan kokeilemaan pallon potkimista. Tällaista matsia ei kuitenkaan voi jättää väliin, näin päättelimme yhdessä tuumin.

Mieleeni tulvahtivat heti ne koulujoukkueen syksyiset pelit Hänskissä, kun pääsimme lähtemään kesken koulupäivän edustamaan kunniaakasta opinahjoamme joukkueessa, jossa oli sekä MP:n A-juniorimestareita vuodelta 1976 että Kissojen A-junioreiden SM-hopeajoukkueen (1978) pelaajia about puolet ja puolet. Kovin suuri ihme ei ollutkaan, että voitimme oppikoulucupin sekä 1976 että 1977 Anan kipparoidessa itseoikeutetusti dream teamiamme, jonka vertaa ei Mikkelin historia tunne. Siinä kaatuivat niin **Rautiaisen Pasi**n Märsky kuin **Houtsosen Leksan** Kuopio tai **Lindholmin Harrin** Lahti, kun marssimme vakuuttavasti noihin mestaruuksiin.

Sen sijaan ihme oli, että kykenimme vielä vuonna 1978 nousemaan hopealle, vaikka kaikki MP:n vuonna 1958 syntyneet olivat jo koulusta pois. Minä sain rehtoriltamme **Pauli, Pase, Vainiolta** kunnian jatkaa Anan kapteeninnauhan kantamista, mikä tarkoitti myös joukkueen valintaa, sen "valmentamista" ja pelinjohtoa. Pesäpallo- ja mäkihyppymiehenä Pauli luotti meihin "ammattilaisiin" näissä asioissa eikä puuttanut peluuttamisiin lainkaan.

Tosin kerran hän kysyi hiukan harmistuneena, miksi annoin **Juha, "Ville", Viitikon** pelata kärjessä kaupungin koulujen välisessä turnauksessa, kun itse hoitelin liberon tonttia, jossa Ville oli lähes yhtä hyvä kuin poikansa, joka luutii nyt liigassa. Selitys oli sekä Villen toive, että oma väsymiseni erittäin rankan kauden jälkeen, jonka aikana olimme siis voittaneet tai hävinneet kaksi hopeaa ja pelasin myös edustusjoukkueessa Suomen cupin matseja. Tuon kokeilun seurauksena hävisimme yllättäen turnauksen entiselle "Tipulalle" eli Urheilupuiston lukiolle, vaikka pelillisesti toki olimme parempia. Se oli sitten sen kauden kolmas hopea. Minusta me kuitenkin olimme moraalisia voittajia joukkueella, joka "vilisi" pelaajia, jotka eivät pelanneet missään seurajoukkueessa, vaan jotka otettiin mukaan urheilullisten ominaisuuksiensa perusteella. Se oli ennen kokematon.

Noina kahtena mestaruusvuonna hävisimme ainoastaan valkeakoskisen Lotilan ammattikoulun joukkueelle ns. supercupissa rökälämäisesti 8-1 Tehtaan jäisellä kentällä, joka yllätti meidät täydellisesti. **Uimosen pojat, Arto ja Petri, Huovialan Heikki** ja tuleva maajoukkuemaalivahti **Olli, Oka, Huttunen** olivat sen sijaan auton talvinastoilla varustetuilla pläägillään epäreilusti tuon ottelun voittajia. Erityisesti muistan, että **Haapiaisen Kari, "Haapi"**, oli isona miehenä vaikeuksissa liukkaalla kentällä. Haapi oli myös Urskissa ja kertoikin ylpeänä HJK:n hyvinvointitoiminnasta, josta hän nyt vastaa, kun pelin jälkeen tapasimme. Hän myös kutsui minut tutustumiskäynnille klubin pyhimpään lomien jälkeen. Haapi ei nyt pelannut, mutta nautti nostalgisesta tunnelmasta muiden mukana.

Seuraavana vuonna kummatkin koulut voittivat jälleen mestaruuden ja taas oli edessä titaanien kohtaaminen – nyt Mikkeliissä ja kotikentällämme Hänskissä. Itse asiassa meidän kai piti päästä pelaamaan Urskissa, jossa voitimme Rovaniemen Lyseon oppikoulucupin finaalissa oikein iltavaloissa. Tunnelma Mikkeliissä olikin aivan toista kuin edellisenä vuonna ankealla Porin stadionilla, jossa jouduimme pelaamaan iltapäivällä ja muistaakseni aika vähäisen yleisön seurattessa voittoamme.

Säät muuttuivat kuitenkin marraskuussa mahdottomiksi ja tuo odotettu uusinta pelattiin siis aivan muta- tai savivelliksi muuttuneessa Hänskin hiekkahaudassa, jota kylläkin pidettiin Suomen parhaana hiekkakenttänä. Peli kesti 120 minuuttia ja se oli ankaraa taistelua joka sekunti. Minä pelasin sentterinä 169 sentin varrellani vastassani jo A-maajoukkuedebutin tehnyt Petri Uimonen, minua lähes parikymmentä senttiä pidempi toppari. Käytin vanhaa kikkaani eli hyppäsin vähän liian ajoissa selkä Petrin rintaa vasten vähän takaviistoon ja voitin useimmat maalivahtimme **Jari, ”Könde”, Pohjanvirran** lähettämät avaukset, joita tuli paljon, koska kenttä oli toivoton lyhytsyöttöpelille. Nykypelaajat eivät osaa kuvitellakaan, miten painava sen aikuinen alkeellinen muovipintapallo oli sen imettyä vettä ja kuraa sisäänsä. Monen jysähdyksen jälkeen pyörin hetken sekaisin ennen kuin pääsin suuntaamaan jälleen palloa kohti.

Itse ottelu päättyi siis tasapeliin muistaakseni maalittomaan ja saatiin vielä jatkaa mutapainia puoli tuntia lisää. Mikäs mukavaahan se oli, sillä aioimme voittaa koskiset vaikka väsyttämällä. Lopulta kuitenkin kävi niin, että tehtaan pojat saivat tökättyä yhden maalin. Dramaattiseksi pelin teki se, että saimme vielä mahdollisuuden tasoittaa peli rankkarilla. Ana ei kuitenkaan astellut vetämään pilkkua kaikei koska hän oletti, että hänen kikkansa tunnetaan ja antoi vastuun Kissojen vastuuvetäjälle **Pulkkisen ”Ripalle”**, jonka vasuri oli yleensä kuolettavan tehokas lähettäen pallon kovalla voimalla sivuverkkoon. Mutapeti teki sitten tepposensa Ripallekin eikä pallo löytänyt tietään verkon perille. Jouduimme tallustamaan märkinä ja mutaisina kentältä Hänskin piskuiseen puukoppiin. Silti en muista olleeni kovin pettynyt, sillä taistelu oli nyt rehti, raju ja tasainen. Se korvasi hyvin edellisvuoden eettisesti epäilyttävän tappion.

Ei ole häpeä hävitä, jos kamppailu olisi voinut päättyä kumman voittoon tahansa ja jos tuntee, ettei enempään kerta kaikkiaan ollut enää resursseja. Monesti ajattelen tuota ottelua yhtenä urani hienoimmista, sillä sainhan pelata tai painia huippupelaajan kanssa koko pitkän matsin enkä voi sanoa, että olisin pärjännyt siinä mitenkään huonosti. Minulle jäi käsitys, että tuo turhan nuorena kuollut huippulahjakas Uimosen Petri oli pelin jälkeen samaa mieltä. Tämä oli oikeaa jalkapalloa!

Takaisin tähän päivään... **Kokon Harri** – Pallo-Kissojen raudanluja, vaikka ei mikään kolossi toppari - tuli hakemaan minut Urskiin, jonka edessä tapasinkin heti **Niemisen Kallen** ja **Kirvesniemen Annin**, joka oli tietysti mukana juhlinnassa. Harrin kanssa pelasimme vuosikaudet juniorijoukkueissa ja myös Lyskan porukassa – harjoituksissakin taistelimme usein parina, mikä kehitti meitä kumpaakin. Harrihan ei päästänyt minua koskaan helpolla, peleissä oli usein paljon pehmeämpiä vastustajia. Rehdimpää ja positiivisempaa kaveria ei jalkapallokentiltä löydä. Harmi, ettei Harrikaan kyennyt kentälle lihasvaivojensa takia.

Kalle toimi legenda-joukkueen kokoajana itseoikeutetusti, olihan hän Kissojen seitkytluvun huippujoukkueen kapteeni, joka pistäytyi A-maajoukkueessakin. Kallen nopeus ja kestävyys olivat omaa luokkaansa jo 1970-luvulla ja ne olivat säilyneet oikein hyvin vieläkin. Annin kanssa vaihdoimme muutaman sanan **Mannisen Jorkun** – Annin ja Harrin valmentajan – tekemästä kirjasta, jonka olin juuri lukenut ja josta tulen myöhemmin kirjoittamaan tälläkin ”palstalla”. Paljon olisi ollut jaettavaa myös Annin kanssa, mutta peli odotti. Urskin historiastakin ilmestyi juhlan kunniaksi **Penttisen Anteron**, ”Länkkärin” toimittajan kirja, mutta sitä en kuitenkaan ehtinyt saada käsiini.

Sen jälkeen tuttujen virta olikin jatkuvaa niin pelaajien kuin seuraajienkin osalta. Perheyhteisyys oli käsin kosketeltava, kun eri lajien harrastajat olivat kerääntyneet yhteisen kentän juhliin. Pukukopissa piti muutaman pelaajan kohdalla hiukan hakea nimeä, mutta kyllä ne sieltä löytyivät. MP:n joukkueen ihan nuorimpia pelureita en enää tunnistanut, mutta vanhat parrat olivat hyvinkin tuttuja. Vanhasen, Karppisen, Valjakan, Rajantien, Ronkaisen etc. pelejä olin nähnyt varmaan satoja.

Pukukoppi on oma maailmansa, siellä saatetaan puhua syvällisiä ja vakaviakin asioita lyhyen kohtaamisen aikana, jossa tiivistetään vaikkapa menneet 40 vuotta. Joku kertoo syövästään, toinen niskavammastaan, kolmas eläkesuunnitelmistaan, kun neljännen kanssa viritellään henkeä tulevaan ikämiesturnaukseen, jossa pelaamme vaihteeksi eri joukkueissa. Samalla valmistaudutaan otteluun, joka edelleen näytti jännittävän muutamia. Itse ihmettelin, miten rauhallisesti pystyn nykyään suhtautumaan näihin ikämiespeleihin, vaikka olin melko epävarma siitäkin kykenenkö ylipäättään pelaamaan. Ehkä se johtuukin juuri siitä etten odota muuta kuin sitä, että pystyn pelaamaan edes jotenkuten, en tiedä...

Jaliskohtaukset Urski 100 vuotta tapahtumassa

Astuttuani Pallo-Kissojen pukukoppiin ensimmäisenä katseeni osuu tutunnäköiseen kaveriin, jota en kuitenkaan silmänräpäyksessä tunnista. Vasta kun suusta alkaa pulputa tuttua, iloista, hiukan itseironista läppää, yhdistän sanavirran ”Kekikseen”, junioriaikojeni vasempaan laituriin, jonka takana kymppipaikalla itse useimmiten pelasin. Vitsailimmekin myöhemmin lämmitellessämme toisen laiturin eli **Silvosen Puten tai Pertti Silvonen jr:n** – seniori oli Kissojen ensimmäisen sukupolven velmu maalivahti - 4-4-2 tai 4-3-1-2 – kuvion vanhaa yhteispeliä. Minä annan pallon vastaantulevalle Putelle, joka antaa seinän takaisin ja minä heitän linjan yli toista laitaa viilettävälle liinatukkakekkoselle pallon. Yleensä sieltä sitten tuli keskitys ja jompikumpi meistä pisti sen sisään. **Kari, ”Kekis”, Kekkonen** ei kramppaavine koipineen ollut yhtä ilahtunut ideastamme, jota emme sitten käyttäneetkään.

Seuraavaksi kohtaankin Puten ja **Hanen (Hannu Kaatranen)** istumassa vierekkäin. Hanen kanssa muodostimme tuhoisan parivaljakon (ks.), joka pelasi nuorempana kärjessä, myöhemmin keskikentällä. Minä yleensä ylempänä, Hane alempana, mutta ”hollantilaisytyypillisesti” vaihdoimme paikkoja hyvin joustavasti tilanteen mukaan. Jos Hane ehti nopeaan hyökkäykseen ennen minua, minä varmistin. Toisaalta vaihdoimme pelipaikkoja myös sivusuunnassa varsin luovasti. Minä saatoin löytää itseni mistä puolelta kenttää tahansa ja tiesin, että joku oli täyttänyt minun paikkani. Se oli miesvartiointijoukkueille myrkyä. Ja sitähan peli silloin usein oli. Paikalliskamppailut MP:tä vastaan olivat usein varsinaista paritanssia, jossa oman ”kavaljeerin” kanssa saatettiin viettää koko 90 minuuttia noin puolen metrin etäisyydellä toisesta. Siksi kehitimme tämän jatkuvan paikanvaihdon pelitavaksemme.

Hane oli jo nappulatähti, joka paukutti maaleja alle kymmenvuotiaasta lähtien kymmenittäin vuodessa. Minä tulinkin mukaan vasta 14-vuotiaana, mutta ehdimme toki voittaa valtavasti pelejä yhdessäkin – voittoprosenttimme lähenteli joinakin vuosina sataa. Voitimme paljon myös viestihiihtokilpailuja, mm. Hopeasompamestaruuden vuonna 1974 – yksilökisoissa toisen oli toki hävittävä, jos toinen voitti. Aika tasan nekin taisivat mennä, vaikka vähän kauemmin minä suksinkin. Hane valitsi jaliksen vähän aiemmin ykköslajikseen, kun poikien maaotteluita ja edustusjoukkuepelejä alkoi tulla siinä 16 vuoden iässä. Minäkin pääsin maajoukkueleireille, mutta koskaan en maajoukkueeseen asti päässyt.

Juniorijoukkueestamme maajoukkueessa pelasivat Hanen lisäksi jo mainittu Harri Kokko, **Hännisen ”Vesse” ja Hyvösen ”Ytve”**, joista kolme viimeksi mainittua muodostivat aika vahvan puolustuslinjan joukkueeseemme, joka tosin oli tunnetumpi iloisesti hyökkäyspelistään. Kuriositeettina voinee kertoa, että usein meidän junnumatsejammekin saattoi seurata useita satoja katsojia ja meillä oli oma faniporukkin. Hanen selkä ei nyt kestänyt pelaamista, mutta pelipaita hänellekin annettiin ja paikka joukkuekuvassa. Vesse (Vesa) ja Ytve (Markku) eivät päässeet legendaotteluun, vaikka sinne olisivat ehdottomasti kuuluneet – Ytve myös MP:n joukkueessa pelattuaan sielläkin vuosikautia.

Kierrettyäni kätelemässä koko porukan, menin kyselemään kuulumisia joukon vanhimmalta pelurilta eli **Vuorisen ”Kepeltä”**, joka teki historiaa jo 1950-luvun lopulta alkaen oltuaan nostamassa mikkeliäläisen jalkapallojoukkueen ensimmäistä kertaa ensin Suomi-sarjaan ja sitten SM-sarjaan. Juniorimaaotteluiden lisäksi Kepe ehti pelata muutamia A-maaottelujakin. Kepe ja juuri edesmennyt sekä Kissojen että MP:n menestysvuosien valmentaja **Pöyryn Jussi** pelasivat vielä seitkytluvun lopussa harjoituksissamme, vaikka aktiiviura olikin jo takana. Jo silloin ymmärsin, miten hyvä pelisilmä ja –taito korvaa fyysisen voiman, taidon ja nopeuden. Turhauttavan usein Kepe ja Jussi pysäyttivät meidät nuoret hurjapäät, jotka luotimme liikaa omaan fyysiikkaamme. Kepen kanssa olo oli leppoisa, vaikka hän joutuikin kertomaan vakavistakin sairauksistaan. Ne eivät kuitenkaan estäneet pelaamista, vaikka jouduimmekin maanittelemaan tuon vaatimattoman miehen avauskentälliseen, jonne hän – jos joku – Pallo-Kissojen läsnä olleista pelaajista kuului.

Toisella puolen istui **Seppäsen Matti**, rauhallinen jättiläinen, joka tuli vahvistukseksimme Valkeakoskelta. Opettajamaisen kannustava Matti oli jo tuolloin. Ja opettaja hänestä tulikin, vaikka nyt hän jo – nuori mies, vain 59 vuotta – oli jäämässä eläkkeelle. Ehdin pelata Matin kanssa yhden SM-sarjakauden ja joissakin matseissa olimme kuin **Ralf Edström ja Roland Sandberg** vuoden 1974 MM-kisoissa. Eikä yhteispeli ollut unohtunut nytkään, sillä itse legendojen pelissä nostin millintarkasti vaparin Matin muita korkeammalle keikkuneeseen nyt jo kaljuun päähän ja tiesin jo ennen puskoa, että tuo pallo ei voi mennä muualle kuin maaliin. Ja niinhän se menikin... Matti muisti lähettää terveisiä Puotinkylän Valtin salibandyjoukkueelle, jota vastaan mikkeliäläiset ”MaHat” (Maalihaukat) olivat pelanneet vuosien saatossa kovia matseja ikämiesten SM-kisoissa.

Vieressäni istui **Hokkasen Ossi**, pari vuotta minua nuorempi maalivahti, jonka kanssa pelasimme vain Lyskan joukkueessa. Kisoissa yhteisiä pelejä ei tainnut juuri tulla, mutta pari kertaa pelasinkin kyllä Ossia vastaan JYP-77:n joukkueessa. Mieleeni jäi Ossin loistava torjunta viimeiseksi jääneessä sarjaottelussani täällä Urskissa, kun pujahdin Kissojen puolustuksen läpi ja sijoitin pallon omasta mielestäni varmasti ohi Ossin jalkojen. Jostain kuitenkin joku raaja eteen ilmestyi. Tuo reagointinopeus ei ole jäänyt vuosien varrelle, sillä Ossi, kuten myös toinen molarimme **Vaittisen ”Ipe”** (Ismo) masensivat MP:n maaliahneet legendat rankkarikilpailussa lähes totaalisesti. SM-sarjassakin maaleja runsaasti mättäneet laukoajat saivat vain neljä laukausta kymmenestä sisään Ossille ja Ipelle. Laukauksissa ei kuitenkaan ollut mitään vikaa.

Ihan kaikkien muidenkaan kanssa en ehtinyt peliurallani pelaamaan. **Tarkiaisen Hannun** – hänkin vähän nuorempaa sukupolvea – kanssa tosin pelasimme 50-vuotiaiden SM-kisoissa viime vuonna. Kentällä muodostimmekin ”Puijon Pallon vaarallisen ikämieskolmikon”, jonka kolmas lenkki on Silvososen Putte. Pelirutiinimme alkoi näkyä legendamatsin loppupuolella, kun aloimme vyöryttää hyökkäyksiä MP:n maalia kohti. Tuloksena pari maalia, tolppa ja pari muuta vaarallista tilannetta. PuPan pelaajista MP:n puolella luuti myös **Liikasen ”Kusti” (Vesa)**, jonka ”längistä” tai Puten virtuaalimaisen kielen kehittämästä ”pöösästä” yritin kerran pallon ujuttaa mutten onnistunut. Kustikin on nykyään intohimoinen hiihtäjä, jolle 2-3000 kilometriä on normaali talviannos. PuPan armoton maalintekijä ja ikämiesfutiksen menestynein pelaaja **Perti, ”Pera”, Piskonen** - yli 30 mestaruuden voittaja – ei ollut legendakutsuttujen joukossa, vaikka samassa juniorijoukkueessamme ja Lyskan joukkueessa pelasikin. Pera ei kuitenkaan koskaan pelannut Kissojen edustusjoukkueessa, mikä ei ole estänyt häntä tekemästä todella kunnioitettavaa veteraanipalloilijan uraa.

MP:n joukkuekin vilisi minulle tuttuja miehiä. Mainittava on ainakin **Valjakan ”Hinttu”**, sillä Heikki on osasyllinen jalkapalloharrastukseeni. Hinttu nimittäin antoi minulle ensimmäisen jalkapallon, kun olin noin

viisivuotias. Vieläkin muistan, miten ikionnellinen olin kuljettaessani tuota arvokasta nahkakuulaa pellollamme. Kuvittelin itseni vähintään **Eusebioksi**, tuon ajan kuuluisimmaksi maalitykiksi. Hinttu tosin oli rautainen pakki ja on vieläkin, vaikka mittarissa on reilu 70 vuotta. Olimme yhteen aikaan perhetuttuja, isäni taisi muurata Hintulle pari taloakin, vaikka nyt hän asuukin omalla kotikylälläni puutalossa.

Meitä yhdistää myös se, että Hintun poika **Kai Valjakka** pelaa kanssani Valtin ikämiesjoukkueessa myös ensi viikonloppuna SM-turnauksessa. Isä ja poika ovat kylläkin pelitavaltaan toistensa vastakohtia. Isä pelasi pakkia, jonka läpi ei yleensä ”hengissä” päässyt, vaikka mitenkään rumasti Hinttu ei pelannut. Kovaa kylläkin. Kai taas on keskikentän pallotaituri, jota on vaikea kuvitella kovaan peliin. Junioreissa meillä oli ikävä tehtävä piestä Kai ja MP:n saman ikäisten porukka joskus aika rumillakin luvuilla. ”Tuo menee kuin Hänskissä vuonna 1976”, Kaide huusikin tässä keväällä, kun tein jonkun kivan kikan ikämiesmatsissamme. Ikävät muistikuvat voi siis kääntää voitoksi, kun sitten pelataankin samassa joukkueessa...

MP:n ja FC Mikkelin nuoremmista pelaajista tunsin vain nimeltä **Tiborin (Gruborovics), Karvisen Juhan, Onttosen Pekan tai Huhtamäen Jyrkin**, jotka muodostivat keskeisen rungon tuosta SM-liigassa hopeallekin päätyneestä joukkueesta. ”Jämä” Karvinen on yksi liigan kaikkien aikojen maalitykeistä ja legendojen pelissäkin hän hakeutui hanakasti maalipaikkoihin, joista yksi laukaus meni sisäänkin. MP:n ”nuorukaiset” eivät olleet kuitenkaan niin ylivoimaisia kuin olisi voinut kuvitella. Ikämiesfutiksessakin pätee vanha ikääntymissääntö, ettei ”kuntoa ja voimaa voi kovin pitkään varastoida”. Tämän muistan professori **Heikkisen Einon** todenneen jo vuosikymmeniä sitten korostaessaan elinikäisen liikkumisen merkitystä. Muistan myös, miten ”kuolettavasti” Eino katsoi ikätoveriani - olimme silloin vähän yli parikymppisiä, kun Eino oli reilut 40 - joka yritti olla kohtelias sanoessaan Einon suksen vielä luistavan hyvin noin iäkkääksi mieheksi. Tajusimme pian, ettei sitä olisi kannattanut sanoa... Nyt ymmärrän tietysti hyvin, että ”ikä on vain numero” (vaikka oikeastihan se on sana, heh!). Sen saattoi todentaa legendojen pelissäkin, kun kovakuntoiset seitsemänkymppiset kamppailivat tasaveroisesti vähän pyöristyneiden neli-viiskymppisten kanssa.

Pelistä voinee nostaa esiin sen, että MP pyrki tapojensa mukaisesti pelaamaan pikkunättiä peliä syötellen, kun Kissojen peli oli suoraviivaisempaa. Näin se oli neljäkymmentä vuotta sittenkin. Itse olen vanhemmiten taipunut edellä mainitun pelin kannalle ihan fyysisistäkin syistä. Pitkät syötöt vaativat kovia potkuja ja usein liian rajua juoksuvauhtiakin. Kummatkin riskitekijöitä. Henkisestikin on toki helpompaa siirrellä pallo mieheltä miehelle kuin yrittää ohittaa pelaajia pallon kanssa. Maalitulanteita syntyi harvakseltaan ja niitä järjesteli enimmäkseen Karvinen, Huhtamäki ja Gruborovics. MP johti 2-0 vielä toisen jakson puolivälissä. Se alkoi muuten hauskesti, kun **Henrikssonin Jukka** – Kissojen armoton maalintekijä - lähti heti aloituksesta viilettämään pallon kanssa suoraan kohti sivurajaa eikä kukaan omalla eikä vastapuolella tiennyt, mitä pitäisi tehdä. Kun mitään ei tapahtunut, niin Jukka otti toisen spurtin takaisin keskiympyrää kohti kaikkien vain jatkaessa ymmyrkäsissä seuraamistaan. Tilanne aiheutti spontaanit naurunpyrskähdykset sekä kentällä että myöhemmin jatkoilla, kun tivasimme Jukalta, että mitä sinä oikein yritit? Sitä Jukka ei itsekään osannut sanoa. Jukan pelityyli olikin jo aikoinaan erikoinen, hän hakeutui hyviin, mutta hankaliin maalintekopaikkoihin, joista oli teknisesti vaikea tehdä maaleja. Usein hän epäonnistui, mutta yllättävän monesti pallo myös löysi tiensä maaliin. Mikkelin ikioma **Thomas Müller**?

Loppua kohti saimme mekin peliä hallintaamme, kun lopetimme turhan kiiruhtamisen avausyötyöissä ja satsasimme hyökkäyksiin, joissa oli useampi pelaaja mukana. Silvosien Putte, Tarkiaisen Hane ja minä eli PuPan ikämiespelurit jaksoimme kai vähän muita paremmin juosta, mikä näkyi tilanteina, joista parissa minuutissa tasoitimme pelin. Voittosumaankin oli aineksia tolpan ja muutaman niukan ohilaukauksen

kautta. Pelitapahtumiin nähden – ja koko ottelun henkeen sopivasti – tasapeli oli kuitenkin ainut oikea lopputulos. Luulen, että suurin osa pelaajista näin ajattelikin, vaikka jokunen innokas vastapuolen pelaaja ottikin jotkut tilanteet aika vakavasti.

Legendojen kohdatessa on kuitenkin oleellista, että vanhoja muistoja kohdellaan arvokkaasti eikä pilata niitä sellaisilla uusilla muistoilla, jotka pilaisivat niitä vanhoja nostalgisoituja ja ehkä vähän kaunisteleiviäkin tarinoita menneistä ”kulta-ajoista”. Onnistuimme tässä mainiosti, vaikka leikkimielisen rankkarikilpailun voittimme lähinnä hyvien maalivahtiemme ansiosta – kenenkään laukauksia moittimatta. **Seppäsen ”Iekki” (Esko)**, MP:n maalivahtikin nappasi oman melko onnistuneen vetoni kiinni, mikä kertoo siitä, että muiden laukaukset olivat vielä paljon parempia. Vaittisen ”Ipe” esimerkiksi venyi ihmepelastuksiin taitavien laukausten eteen päästäkseen. Moni nuorempi voisi kadehtia 64-vuotiaan miehen otteita.

Näin siis legendat synnyttivät uusia ”legendoja” Urskin 100-vuotissynttäreillä. Voi, kunpa oisit voinut olla mukana... Matkalla oli myös aikaa miettiä vielä tarkemmin mikkeliläistä jalkapallokulttuuria pelaajien kautta. Ketkä oikeastaan ovat oikeita legendoja ja onko Mikkeliissä ollut ”kulttipelaajia”?

Mikkelin kultit ja legendat

Itse arvioisin, että mikkeliläispeleista **Ville Rajantie** oli ja on kulttipelaaja, mutta esimerkiksi **Matti, ”Lane”, Vanhanen** ja Kalle Nieminen lienevät ”vain” legendoja – kummatkin ”senaattorit” sain kohdata taas kentällä. Kalle liikkui edelleen kepeästi, mutta Lane joutui vähän varomaan kipeää polveaan. Ehkä siksi en nyt nähnytkään Lanen kuuluisaa valelaukaisuharhautusta, johon nuorena poikana hairahduin, vaikka olin sen nähnyt kymmeniä kertoja Urskin lehtereiltä etukäteen, joten tiesin mitä odottaa.

Ville rikkoi rajoja varsinkin harvoilla maajoukkureissuillaan, mutta joskus myös kentällä ottamalla tietynlaisia vapauksia pelissä eli riskejä, joista yleisö tykkäsi. **Keijo, ”Velto”, Tamminen** saattoi olla hänkin kulttipelaaja, mutta itse en osaa asiaa todentaa siksi pikkuinen olin Velton vielä pelatessa. Muistan kuitenkin hänen retvakkaan olemuksensa ja räjähtävän rennosti lähtevän laukauksensa. Kummastakin kiertää vieläkin juttuja, niitä ”legendoja”. Ville ei valitettavasti päässyt peliimme, vaikka paikalla iloisena kiertelikin.

Vesa, ”Pälli”, Pulliainenkin lienee kulttiainesta, sillä niin upeasti hän pelasi jo nuorena poikasena vasemman pakin paikkaansa rinnallaan toinen nuori huippu eli Vaittisen Reijo. Kummatkin pääsivät jo varhain A-maajoukkueeseen ja Pälli oli nuorten maajoukkueetasoa myös jääkiekossa. Pälli taisi kuulua sukupolveen, joka ei vielä osannut elää menestyneen ammattipalloilijan elämää ja Reijon ”jalalla pelaaminen” ei riittänyt kv-ympyröihin, vaikka hän ilmatilan herra Suomen kamaralla olikin. Repekin oli paikalla Kissojen kopissa, vaikka ehti urallaan pelata myös MP:ssä – kipeä niska esti kuitenkin kentälle pääsyn. Velipoika Ismo loisti edelleen Kissojen maalivahtina ratkaisten osaltaan rankkarikisan hyväksemme.

Ronkaisen ”Anaa” voi myös luonnehtia kulttipelaajaksi, vaikka hän ”hävisikin” Ruotsiin uraa tekemään. A-maajoukkuekutsuja ei jostain syystä osattu lähettää Pohjanlahden toiselle puolelle, vaikka myöhempinä vuosikymmeninä meriitit Ruotsin sarjoissa on noteerattu varmaan yläkanttiin. Nuorten EM-hopea vuodelta 1976, kuten Pällilläkin, on kuitenkin kova sana mikkeliläisessä ja suomalaisessakin mittakaavassa. Anan taidokkuutta saimme ihaila tänäänkin, vaikka rankkari kolahtikin ristikkoon. Monen monta kertaa ”Ronkun” vaparit kaartoivat myös verkon perille. Lyskan joukkueessa sain nauttia noista kieroista syötöistä, jotka putosivat tarkasti puolustuksen taakse omalle juoksulinjalleni. Kaikki tunnistavat myös Anan iloisen virnistyksen, joka välähtää, kun kikka kentällä onnistuu. Aika usein siis.

Samassa hopeajoukkueessa oli myös hahmo, joka asenteeltaan kuuluisi itseoikeutetusti kulttikastiin eli valmentaja-pelaaja **Raimo, "Rape", Marttinen**, tuo intohimoinen futismies, jonka tunnetaso niin peleissä kuin harjoituksissakin oli italialaista luokkaa. Rapea en kentältä tavoittanut, vaikka mies Hänskin laidalla edelleen asustelee.

Kulttipelaajia rakastettiin, mutta kyllä heihin suhtauduttiin pikkuporvarillisessa maalaiskaupungissa hiukan oudoksuenkin. Normista poikkeamista ihailtiin, mutta sellaista käyttäytymistä myös paheksuttiin. Jostakin syystä todellisia "tähtiä" Mikkeliissä ei juuri ole syntynyt tai pelannut, vaikka hyviä pelaajia on ollut pilvin pimein. Kissoista Vuorisen "Kepe", **Rantasen "Randy"**, **Vierikon "Rate"**, **Ahtiaisen "Peppi"** ja Henriksonin Jukka olivat kovaa kansallista tasoa, mutta muutamia maaotteluita enempiä kukaan ei lopulta pelannut. Sen sijaan 100-vuotisjoukkueessa heidän taidonnäytteitään saatoimme ihailla – Rate voitti myös 65-vuotiaiden SM-kultaa Puotinkylän Valtissa, jossa hän käy pelaamassa piirisarjaakin Mikkelistä käsin. Harmi, että **Tolsan Arto** oli niin hyvä eikä päästänyt maan toiseksi parasta liberoa maajoukkueeseen näyttämään kykyjään kv-areenoilla.

MP:n "hopeinen sukupolvi" jo mainitun Lane Vanhasen, Ville Rajantien ja Rape Marttisen lisäksi sisälsi monen monta taidokasta pelimiestä, joista **Jungmanin Rainer eli "Junkku"**, **Karppisen "Allu"** ja Valjakan "Hinttu" pelasivat ominaisine tyyleineen nytkin kentällä. Hinttu antoi minulle ensimmäisen jalkapallonikin, kun olin ehkä viiden vanha. Se oli tärkeä alkusysäys tämän pelin saloihin – vieläkin muistan, miten läksin sitä kallisarvoista palloa kuljettamaan niittyämme pitkin... Allu ja Hinttu olivat aikanaan ensimmäiset Kissoista MP:seen "loikanneet" pelurit, joille toki annettiin anteeksi tuo aikanaan kohua herättänyt "luokkarajan" ylitys. Myöhemminhän näitä tuli sitten enemmänkin.

MP:n **Mäkelän "Ili" (Ilkka)**, MP:n nykyinen valmentaja, pelasi mikkeliiläisistä upeimman SM-sarja/-liigauran ja Karvisen Juha lienee liigan parhaimpia maalintekijöitä edelleen. Ili näyttäytyi Urskissa, muttei kentällä. Karvinen sen sijaan pyöritteli ja laukoi hanakasti itseään hiukan vanhempien seassa. Legendoja aivan varmasti, mutta kulttiinainesta heistä ei ehkä löydy, vaikka itse en pysty asiaa arvioimaan kovin hyvin, kun en asunut Mikkeliissä heidän uransa aikana. "Jämä" Karvisen luonteessa voisi kuitenkin olla kulttipelaajan ainesta?

Mikkeli on kuitenkin kasvattanut yhden tai ehkä ainoan suomalaisen kulttipelaajan eli "**seriffi**" **Shefki Kuqin**, joka aloitti uransa Mikkelin Kissoissa. Kosovolaisen ei varmaankaan tarvinnut tehdä mitään erikoista ollakseen erikoinen Mikkeliissä 1980- ja 1990-lukujen taitteessa. Mutta myöhemmin hän toki teki mainetekoja, joiden ansiosta tuota kulttisanaa ei voi hänen yhteydessään edes välttää. Tasoltaan samalle "levelille" pääsee myös Kissa-kasvatti **Jussi Jääskeläinen**, jonka maalivahtiura Englannissa ja A-maajoukkueessa on vertaansa vailla mikkeliiläisestä ja suomalaisesta perspektiivistä katsottuna. Urskissahan hekin nuorena pelasivat, mutta minä en nähnyt heitä koskaan tuolla kotikentälläni. Olisi ollut hienoa nähdä heidät juhlistamassa Urskin sataa ensimmäistä vuotta. Ehkä sellainenkin ottelu järjestetään, jossa nuo upeat pelaajat ovat mukana. Pallo-Kissoillahan on 70-vuotisjuhlat vielä tänä vuonna...

Nostalgiaista tulevaisuuteen

"Ainut todellinen asia on nostalgia", tokaisi eräs opiskelijatoverini, joka nykyään vaikuttaa professorina Jyväskylän yliopistossa. Mikkelin Urheilupuiston historia on maineikas ainakin meidän muistelijoiden mielestä. Näin tuleekin olla, sillä omia kokemuksiamme meidän tulee arvostaakin.

Mikkelin Urskissa on kuitenkin myös ”pimeä puolensa”, jonka ovat nykyjalkapalloilijat karvaasti joutuneet kokemaan. Kun mekin palasimme ”kultaiselle 70-luvulle” tai jossain määrin menestyksekkäälle 1990-luvulle, niin saatoimme samalla viestiä asenteellamme sitä ”kyllä ennen osattiin ja pärjättiin” –fiilistä, joka ei juurikaan rohkaise nykypelaajia. Aivan liian usein olen kuullut negatiivista kommentointia siltä vähälukuiselta yleisöltä, joka on viime vuosina ollut seuraamassa MP:n kakkos- tai ykkösdivarissa pelannutta joukkuetta. ”Nyt ei ne nuoret, nyt ei ne nuoret...”

Haaste käyttää historiaa positiivisena lähteenä tulevaisuutta rakennettaessa on äärimmäisen vaikea. Kun olen nyt samaan aikaan lukenut Jorma Mannisen kirjaa Harri Kirvesniemen uran alkuvaiheista, niin samalla se on avannut ovet 1970-luvun mikkeliiläiseen urheilumaailmaan laajemminkin – taas kerran. Ja ihmetellä tietysti täytyy, miten oli mahdollista, että pienessä kaupungissa oli niin paljon huippuhiittäjiä ja jalkapalloilijoita, mutta myös yleisurheilijoita sekä jokunen ampuja ja melojakin.

Muistelemalla ei auteta nykynuoria, heidän valmentajiaan ja nykyisiä seurajohtajia tai vapaaehtoisia ellei siitä historiasta osata ottaa oppia. On vaikea antaa mitään kunnollisia neuvoja mikkeliiläisen jalkapallon kohottamiseksi nykytasoltaan, kun suomalaisetkin seurat joutuvat tänä päivänä tyytymään yhä useammin ulkomaan vahvistuksiin kotimaisten sijasta. ”Oman junioritoiminnan kehittäminen” kuulostaa kliseeltä, joka ei edes pidä paikkaansa. Tiettyyn rajaan ja ikään asti pelaajia voi kehittää oman seuran toimesta, mutta varsinainen ”pelaajakehitys” tapahtuu yhä useammin ”kiertolaisena”. Pelaajan pitää lähteä etsimään haasteita kehitykselleen sopivassa ympäristössä – kakkosesta ykköseen, ykkösestä liigaan, liigasta Ruotsiin, Ruotsista Hollantiin jne. Jonkun portaan voi toki ohittaakin, mutta liian suurta hyppäystä ei saa tehdä tai se kuuluu ”maitojuna” tuo miehen takaisin alkupisteeseen.

Mikkelin kaltaisen jaliskaupungin yhtenä vaihtoehtona onkin satsata hitaammin kehittyviin pelaajiin, jotka tarvitsevat kehittyäkseen useamman kauden esimerkiksi juuri kakkosdivarissa. Aivan liian usein Suomessa käykin niin, että reilu parikymppinen kakkosdivarin pelaaja jumittuu koko uransa ajaksi sinne aladivisiooniin eikä pääse edes kokeilemaan liigapalloilua. Mieluummin ostetaan kaudeksi halpa brassi kuin riskeerataan suomalaiseen, josta voisi kehittyä runkopelaaja liigaan – ehkä jopa ylemmäskin. Saksassakin Bundesliigapelaajien ja keskivertopelaajien erot alkavat näkyä yleensä vasta 23 ikävuoden jälkeen. ”Vardy-ilmio” voi onnistua Englannissakin – miksei siis Suomessa?

Todennäköisesti siksi, että liigajoukkueetkin preferoivat alla parikymppisiä pelaajia, joita he ottavat mukaan liigarinkeihinsä, istuttavat 1-2 kautta penkillä ja laittavat suurimman osan ”kilometritehtaalle”. Ongelmaa ei ymmärretä, koska ajatellaan, että ”harjoittelu kehittää”. Jalkapallo vaatii myös ihmisenä kasvua eikä se tapahdu vain turvallisessa harjoittelu-ympäristössä, jossa juuri täysi-ikäiseksi tullut nuori kuvittelee olevansa jo aikamoinen tekijä, kun on päässyt ”liigarinkiin”. Ei niin miehiä kasvateta. Lisäksi tuo harjoittelu saattaa vain vähentää nuoren pelaajan itseluottamusta, kun ei pääse näyttämään peleissä osaamistaan. Harjoittelussahan fyysiset ja tekniset erot korostuvat, mutta peleissä niitä voi kompensoida monin eri tavoin – mm. olemalla riittävän rohkea.

Toinen ongelma liittyy edelliseen. Kun liigajoukkueet ”hamstraavat” kaikki potentiaaliset junioritähdet farmeihinsa, niin hitaammin kehittyvät pelaajat juuttuvat uraan, joista kukaan ei ole enää kiinnostunut. Edes kasvattajaseurat eivät pidä huolta vähän vanhemmista pelaajistaan, vaan yrittävät ”myydä” joka vuosikerrasta jonkun parempaan seuraan. Sillä rahalla ostetaan sitten 1-2 vuodeksi vahvistus ulkomailta. Kotimaiset ”sarjajyrät” alkavat kadota kaikilta tasoilta. Eikä siinä mitään, että näitä pitkäaikaisia sarjapelureita näyttää tulevan nykyään ympäri maailman. Tai on se, että suomalaisen pelaajiston taso vain laskee, vaikka juniorituotanto on laajinta ja laadukkainta ikinä. Ja olosuhteet ovat maailman luokkaa.

Ymmärrän hyvin, että suomalaisen pelaajan kasvattaminen vain kansalliseen käyttöön on erittäin kallista ja riskialtistakin. Hän saattaa valita opiskelun, työn ja perheen ennemmin kuin liiga- tai divaripalloilun. Hän myös vaatinee erilaista korvausta kuin siirtotyöläinen. Kun nyt kuitenkin nähdään sekin, että junioreilla ei kohta enää ole kansallisen tason idoleita eikä juuri kansainvälisenkään tason pelureita, niin miltä se urheilijan polku oikein näyttää? Tsemppaa paikymppiseksi ja toivo ihmettä? Jotenkin tuntuu, että tämä on myös vallitseva filosofia, vaikka sitä ei kukaan ole julkilausunutkaan. Näin vain seuroissa ja liitoissa joudutaan toimimaan, kun suunnan muuttaminen vaatisi toimia, joista jotkut eivät pidä, vaikka kaikki voisivat hyötyä.

Mikkelin 1970-lukuun palatakseni. Se iso juttu ei ollut hyvissä pelaajissa ja mainioissa valmentajissa. Kuten edellä jo kuvattiin, ihan valtavan tasokkaita pelaajia ei Mikkelissä kuitenkaan ollut ja silti kaksi joukkuetta pärjäsi pitkään SM-sarjassa kohtuullisen hyvin. Valmennuksestakin voi olla montaa mieltä. Mutta se, mikä toimi, oli jalkapallokulttuuri. Jalis oli valtavan tärkeää koko yhteisölle aina kuuskytluvun lopulta seitkytluvun loppupuolelle asti. Se kannusti myös seuraihmissä toimimaan paremmin. Vapaaehtoisia riitti. Nousu ja tuho tulivat kuitenkin siksi, että seurajohtajat eivät huomanneet kulttuurin muutosta, mikä johti sekä liialliseen optimismiin että vääränlaisiin investointeihin ja myös väärinkäytöksiin, kun sitä rahaa tuli ovista ja ikkunoista.

En osaa sanoa, mitä olisi pitänyt tehdä, kun jalkapallo ei enää kiinnostanut mikkeliiläisiä samalla tavoin 1970-luvun lopulla kuin aiemmin. Sen tiedän, että kyse ei ollut vain jalkapallosta, vaan kyse oli sen ajan termein myös ideologisesta kamppailusta, joka sai sekä oikeiston että vasemmiston kannattajat kentän reunamille. Jalkapallo nähtiin isompia asioita symboloivana asiana. Kun tämä vastakkainasettelu purkautui aika nopeastikin, mikä näkyi mm. poliittisessa opiskelijaliikkeessä, niin jotain muuta olisi pitänyt löytää tilalle. Ehkä jotain paikallista ja samalla globaalia? Näin ei kuitenkaan tehty kuin silloin, kun lyötiin hynttyyt yhteen ja yritettiin FC Mikkelin alaisuudessa. Sille seuralla – ja kaikille fuusioseuroille – pitäisi kuitenkin rakentaa systemaattisesti oma kokemusmaailmansa ja historiansa, sillä muuten vanhat haavat alkavat vuotaa. Näin kai Mikkelissä kävikin.

Kovin kauas ei kuitenkaan tarvitse mennä nähdäkseen, että fuusio voi onnistua. Mikkelin jäähallille. Jukureiden onneksi MP:n ja MiPK:n jääkiekkohistoriat olivat niin mitättömät, että melkein mikä tahansa edistysaskel nähtiin positiivisena. Toisin oli jalkapallossa, jossa menestyskin saattaa tuntua siltä, että se on aiemmilta sukupolvilta pois.

Kyse ei siis ole pelkästään mikkeliiläisestä ongelmasta, vaan koko Suomessa alkaa olla aika vähän kotimaisia runkopelaajia liigatasolla. Kun haetaan vain juniorihuippuja, joista voisi löytyä potentiaalia kansainvälisillä markkinoilla, jää liigapelaajien koulutus liian vähälle huomiolle. Tästä löytyykin yksi asia, josta voi ottaa oppia 1970-luvulta. Mikkelin Pallo-Kissat oli erinomainen alasarjapelaajien kouluttaja. Vaittisen Ismo ja Reijo sekä Oikarisen Kari löydettiin Suonenjoen Pallostasta, Randy Rantanen muistaakseni Äänekosken Huimasta. Vierikon Rate ja Rajaniemen Hannu tulivat Seinäjoelta, Seppäsen Matti Valkeakoskelta. Kaikista tuli pitkäaikaisia ja kovatasoisia liigapelaajia. Ainut ”virhe” Pöyryn Jussille tuli, kun hän ei huolinut Turusen ”Hodoa” joukkueeseen, vaikka savonlinnalainen Hannu itseään Kissoihin tarjosikin. Hodosta tuli sittemmin Kopareissa monenkymmenen A-maaottelun pelaaja.

Nyt tilanne on päinvastainen eli MP ja Kissat ovat itse pelaajien kasvattajia. MP tekeekin nyt yhteistyötä FC Lahden kanssa antaessaan nuorille mahdollisuuden kehittyä liigatasolle kakkosdivarissa. Jesse Tuomisen kohdalla tuo yhteistyö on toiminutkin erinomaisesti. Kannattaakin miettiä, mikä paikka mikkeliiläisillä seuroilla on tässä kokonaisuudessa. Olisiko kuitenkin otettava Jukureista mallia eli pitäisikö pyrkiä

ykkösdivarin kestmestyjäksi ilman turhia liigahaaveita? Ykkösdivarijoukkue on kuitenkin eri asia kuin kakkösdivarijoukkue. Jos Mikkelin saisi rakennettua seuran, joka myös taloudellisesti pärjää ykkösessä, niin askel liigaankaan ei ole kovin suuri, kuten olemme nähneet niin monen seuran kohdalla.

Jalkapalloihmiset eivät mielellään ota oppia lätkämiehiltä. Jonkin verran jääkiekkomiehiä ja –naisia tuntevana voin kyllä valitettavasti sanoa, että he lyövät futismiehet kyllä laudalta. Ei tarvitse viitata kuin tämän vuoden alkuun ja juniorimaajoukkueisiin, niiden peliin ja pelaajiin. Ero on valtava jalkapalloon nähden. Ja se ero tehdään joka päivä suuremmaksi ellemme me futisihmiset ryhdistäydy niin paikallisella kuin valtakunnallisellakin tasolla. Jalkapalloon on nyt rakennettu vertailukelpoiset olosuhteet jääkiekonkin kanssa. Harjoitusolosuhteet ovat aivan samanlaiset kuin vaikkapa Islannissa. Valmennusosaaminen on kuitenkin jääkiekossa aivan toisella tasolla, mutta myös urheilijan polku on jalkapallossa aivan retuperällä. Jalkapallomaailmassa on tapahtunut valtavia muutoksia, joihin pitäisi reagoida nopeasti. Tämä ei ole vain suomalaisen jalkapallon haaste, mutta Suomessa on uinuttu liian kauan Litmasen ja kumppaneiden loisteessa.

Nostalgiaottelut ovat kivoja, mutta voisiko meistä itse kukin tehdä aidosti jotakin vaikkapa mikkeliäisen jalkapallon hyväksi? Ei kai ole kenenkään etu, että joskus tulevaisuudessa Urskissa järjestetään legendaottelu, jossa muistellaan tätä käytyä legendaottelua? Näinhän käy, jos uusia legendoja ei Mikkelissä synny ja kasva. Vaikutusvaltaisiin asemiin edenneet nykyiset legendat voisivat omalta osaltaan tehdä osansa – joillekin riittänee se, ettei suhtaudu negatiivisesti nykypeliin ja –pelaajiin, vaan kannustaa aina tilaisuuden tullen. Kritiikkiä meistä jokainen on jo varmaan ehtinyt esittää niin paljon, että sen vaikutus on jo koettu ja kehnoksi havaittu. Aktiivisuutta täytyy tietysti odottaa myös nykytoimijoilta. Ei tukea saa ellei tukea pyydä. Nyt olisi hyvä hetki käyttää tilaisuutta hyväkseen, kun me vanhat hykertelemme vielä legendaottelun jälkihöyryissä...